

Dewch i
siarad RhCT
Let's talk
RCT

Dewch i Siarad Ymgynghoriad **Y Gymraeg**

Tachwedd 2021

RHONDDA CYNON TAF

CYNNWYS

		Tudalen
	Crynodeb	2
1.	Cyflwyniad	4
2.	Cefndir	4
3.	Methodoleg	5
4.	Prif Ganfyddiadau	6

FFIGURAU

Ffigur		Tudalen
1	Map Rhyngweithiol, yn gwahodd ymwelwyr i osod pinnau a gwneud sylwadau	5
2	Ymatebion i'r arolwg: "Ble ydych chi'n defnyddio'r Gymraeg?"	6
3	Ymatebion i'r arolwg: "Beth allai eich helpu chi i ddefnyddio'ch Cymraeg yn fwy aml?"	7
4	Ymatebion i'r arolwg: "A fyddai gyda chi neu rywun rydych chi'n ei adnabod ddiddordeb mewn dysgu Cymraeg neu wella'ch sgiliau/wella'i sgiliau?"	7
5	Ymatebion i'r arolwg: "O'r dewisiadau isod, ble hoffech chi weld gwasanaethau Cymraeg ychwanegol yn cael eu darparu?"	8
6	Pinnau ar y map: "Ble yn Rhondda Cynon Taf hoffech chi weld rhagor o wasanaethau Cymraeg?"	10

CRYNODEB

- Mae'r adran yma'n rhoi crynodeb o brif ganfyddiadau Ymgynghoriad Dewch i Siarad RhCT ar y Gymraeg mewn perthynas â datblygu strategaeth y Gymraeg newydd ar gyfer Rhondda Cynon Taf.
- Cafodd yr ymgynghoriad ei gynnal gan ddefnyddio gwefan ymgynghori ac ymgysylltu'r Cyngor, [Dewch i Siarad RhCT](#). Mae'r wefan yma ar gael yn Gymraeg a Saesneg ([Let's Talk RhCT](#)).
- Cafodd yr ymgynghoriad ei gynnal rhwng 5 Medi a 5 Hydref 2021. Roedd dolenni i ddogfennau Strategaeth/Cynllun y Gymraeg presennol ar y wefan, yn ogystal â chais i ymwelwyr i'r wefan gymryd rhan naill ai mewn arolwg neu roi pinnau rhithwir ar fap rhyngweithiol. Hefyd, roedd fideo wedi'i chyflwyno gan yr awdur a'r darlunydd Siôn Thomas Owen ar y wefan i annog pobl i gymryd rhan (yn [Gymraeg](#) a [Saesneg](#)).
- Ar y cyd â'r ymgynghoriad ar-lein, cafodd tair sesiwn wyneb yn wyneb eu cynnal mewn llyfrgelloedd ar hyd a lled y Sir.
- Daeth 178 o ymatebion i'r arolwg i law, ac roedd 14 o gyfraniadau i'r map ar-lein, a oedd wedi gofyn i ymwelwyr "*Ble yn Rhondda Cynon Taf hoffech chi weld rhagor o wasanaethau Cymraeg?*".
- Mewn ymateb i'r cwestiwn "*Ble ydych chi'n defnyddio'r Gymraeg?*", dywedodd dros hanner y rheiny a oedd wedi ymateb eu bod nhw'n siarad Cymraeg gartref a/neu yn y gwaith.
- Yr ymateb mwyaf cyffredin i "*Beth allai eich helpu chi i ddefnyddio'ch Cymraeg yn fwy aml?*" oedd "rhagor o gyfleoedd i'w defnyddio", a hynny gan 55.6% o'r rheiny a oedd wedi ymateb.
- Yr ymatebion mwyaf cyffredin i "*Ble hoffech chi weld gwasanaethau Cymraeg ychwanegol yn cael eu darparu?*" oedd Gwasanaethau Ieuenctid (65.2%), Y Blynyddoedd Cynnar (59.6%) a Thwristiaeth a Pharciau (59.6%).
- Wrth ofyn "*Yn seiliedig ar eich ateb blaenorol, pa faes/feysydd gwasanaeth yn RhCT fyddai'n elwa fwyaf ar y gwasanaethau yma yn eich barn chi?*" y meysydd mwyaf cyffredin ymhlith yr atebion oedd addysg, dathlu treftadaeth a diwylliant Cymru a rhagor o fannau cymdeithasol wedi'u neilltuo i annog defnydd o'r Gymraeg.
- Roedd y cwestiwn "*Yn eich barn chi, oes gwell ymwybyddiaeth o'r Gymraeg dros y pum mlynedd diwethaf ac a oes mwy o bobl yn siarad Cymraeg yn ein hardal?*" wedi ysgogi ystod eang o sylwadau, o'r cadarnhaol iawn i'r negyddol iawn.

- Daeth llawer o awgrymiadau gwahanol i law wrth ofyn “*Sut y gallwn ni gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn Rhondda Cynon Taf yn eich barn chi?*”. Roedd y rhain yn amrywio o ddysgu am ddim neu am bris rhad i well ddarpariaeth Gymraeg o ran gwasanaethau allweddol a ffyrdd i staff y sector preifat nodi eu sgiliau iaith a hwyluso sgwrsio drwy'r Gymraeg.
- Roedd cyfanswm o 175 o ymwelwyr wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â Dewch i Siarad RhCT (yn Gymraeg yn Saesneg) yn ystod yr ymgynghoriad yma. Roedd 345 o bobl ychwanegol wedi edrych ar ddogfennau a mwy nac un dudalen ar y gwefannau ac roedd 788 yn gwybod (ymwelwyd â'r gwefannau).

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad yma'n cyflwyno canfyddiadau Ymgynghoriad Dewch i Siarad RhCT ar y Gymraeg mewn perthynas â datblygu strategaeth y Gymraeg newydd ar gyfer Rhondda Cynon Taf.
- 1.2 Mae Adran 2 yn amlinellu'n fras rywfaint o gefndir i'r broses ymgynghori.
- 1.3 Mae Adran 3 yn manylu ar y fethodoleg.
- 1.4 Mae Adran 4 yn nodi'r canfyddiadau allweddol.
- 1.5 Sylwch fod canfyddiadau gwefan Saesneg 'Let's Talk' wedi'u cyfuno â chanfyddiadau gwefan 'Dewch i Siarad' oni nodir yn wahanol.

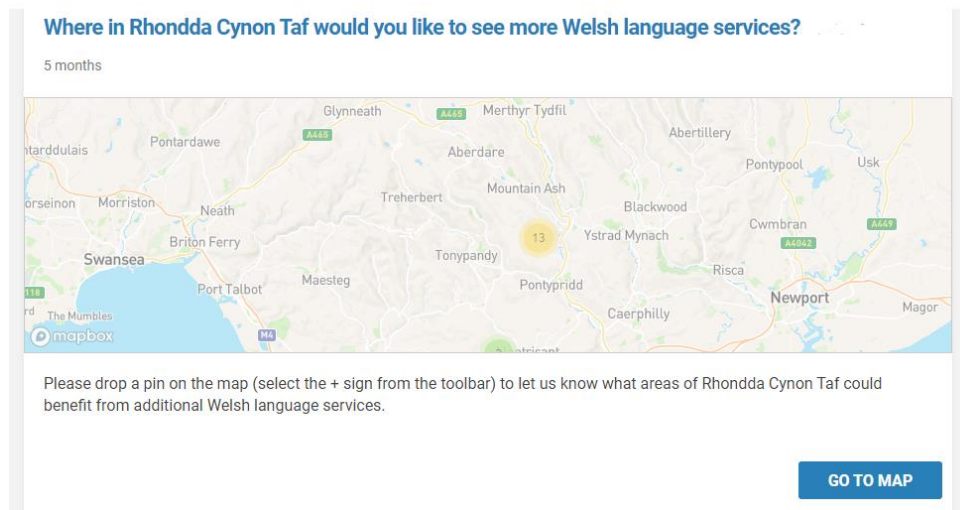
2. CEFNDIR

- 2.1 Mae Cyngor Rhondda Cynon Taf yn datblygu Strategaeth Hybu'r Gymraeg newydd ar gyfer 2022-27 i ddilyn y Strategaeth ar gyfer 2016-21.
- 2.2 Bydd y Strategaeth yma'n cysylltu â strategaeth genedlaethol 'Cymraeg 2050 – Miliwn o Siaradwyr' Llywodraeth Cymru, ac yn sicrhau bod y Cyngor yn cynnal y Safonau sydd wedi'u nodi yn y strategaeth genedlaethol.
- 2.3 Yn dilyn adolygiad annibynnol o Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2016-21 ym mis Gorffennaf 2021, a ddaeth i'r casgliad bod RhCT wedi bodloni Safonau 145 a 146 o Safonau'r Gymraeg, mae'r ymgynghoriad cyhoeddus yma wedi'i gynnal er mwyn llywio gwaith datblygu cynllun pum mlynedd newydd. Gofynnodd yr ymgynghoriad i drigolion Rhondda Cynon Taf ddweud wrthon ni sut maen nhw'n defnyddio'r Gymraeg, a ble, a ydyn nhw wedi sylwi ar gynnydd yn y defnydd o'r Gymraeg yn y Sir, beth fyddai'n cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ymhellach ar hyd a lled y Sir a sut y gallai'r Cyngor wella ei ddefnydd a'i darpariaeth o adnoddau Cymraeg eu hiaith, yn eu barn nhw.

3. METHODOLEG

- 3.1 Roedd dau declyn rhyngweithiol ar y wefan i gasglu adborth gan ymwelwyr. Arolwg oedd y cyntaf, a oedd yn holi ymwelwyr am eu profiadau o ddefnyddio'r Gymraeg, eu barn ar ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a sut y gallai'r Cyngor newid gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg ar hyd a lled y Sir, neu eu gwella, yn eu barn nhw.
- 3.2 Roedd yr ail declyn yn caniatáu i ymwelwyr ychwanegu pinnau at fap ar-lein wrth ymateb i'r cwestiwn "*Ble yn Rhondda Cynon Taf hoffech chi weld rhagor o wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg?*", ynghyd ag ychwanegu sylw ar gyfer pob pin.

Figur 1 – Map Rhyngweithiol, yn gwahodd ymwelwyr i osod pinnau a gwneud sylwadau

- 3.2 Roedd cyfanswm o 175 o ymwelwyr wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â'r teclynnau ar y wefan Gymraeg a'r wefan Saesneg yn ystod yr ymgynghoriad yma. Roedd 345 o bobl ychwanegol wedi edrych ar ddogfennau a mwy nac un dudalen ar y gwefannau ac roedd 788 yn gwybod (ymwelwyd â'r gwefannau).

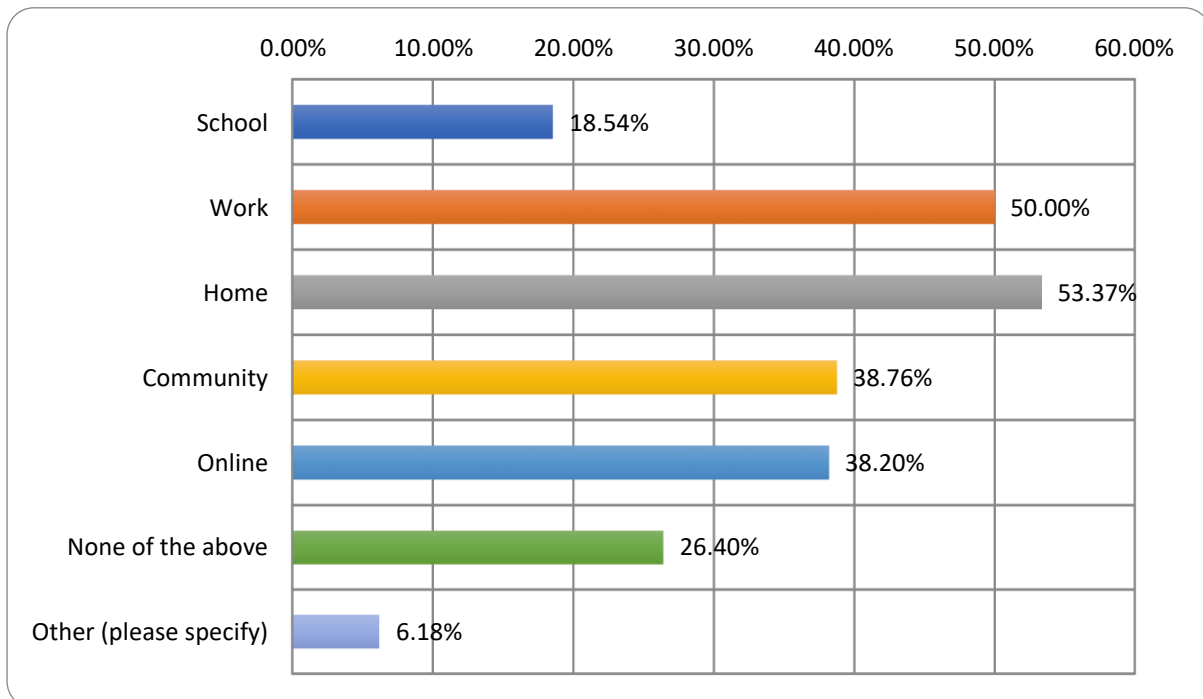
4. PRIF GANFYDDIADAU

Arolwg

- 4.1 Roedd arolwg byr wedi'i gynnwys ar wefan yr ymgynghoriad er mwyn cael adborth gan ymwelwyr. Daeth cyfanswm o 178 o ymatebion i law.
- 4.2.1 *Ble ydych chi'n defnyddio'r Gymraeg?*

Dywedodd 53.4% o'r rheiny a oedd wedi ymateb eu bod nhw'n defnyddio'r Gymraeg gartref, a 50% yn y gwaith. Dywedodd nifer isel o'r rheiny a oedd wedi ymateb (18.5%) eu bod nhw'n defnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol. Mae'n bosibl bod hyn yn adlewyrchiad ar oedran y rheiny a oedd wedi ymateb. Serch hynny, doedd data demograffig ddim wedi'i gasglu yn rhan o'r arolwg yma.

Atebodd 26.4% "dim un o'r uchod".

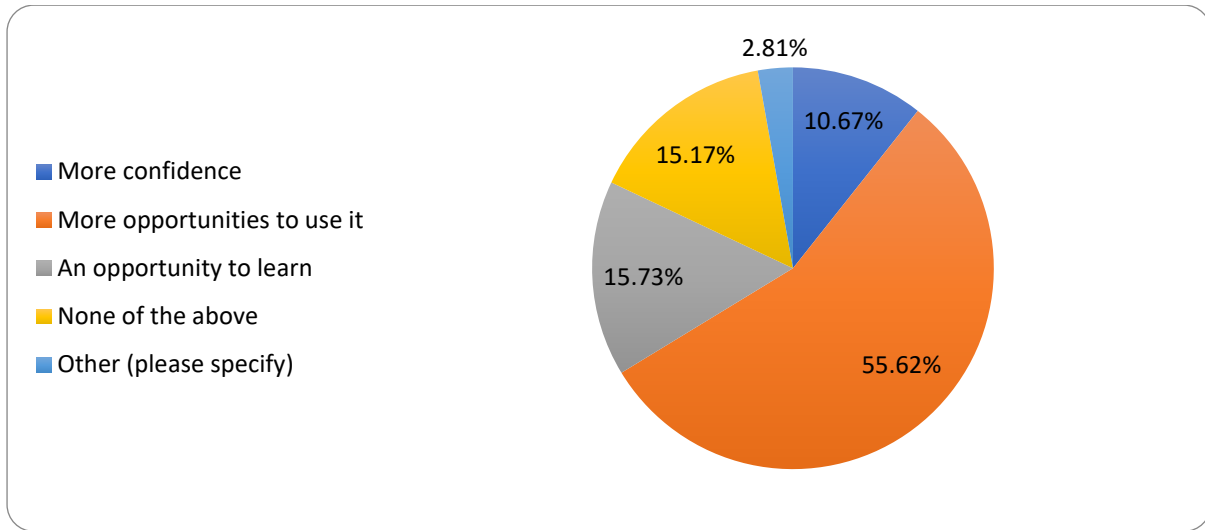
Ffigur 2 - "Ble ydych chi'n defnyddio'r Gymraeg?"

Yn y bocs i ysgrifennu ymatebion eraill roedd pobl wedi cynnwys "gyda ffrindiau", "wrth siopa", "yn y Brifysgol" a "gwrando ar gerddoriaeth Gymraeg".

- 4.2.2 *Beth allai eich helpu chi i ddefnyddio'ch Cymraeg yn fwy aml?*

Yr ateb mwyaf cyffredin o bell ffordd oedd "mwy o gyfleoedd i'w defnyddio", gyda 55.6% yn dewis yr ateb yma. Dywedodd 15.7% pellach o'r rheiny a oedd wedi ymateb y byddai "cyfle i ddysgu" yn eu helpu i ddefnyddio'r Gymraeg yn fwy aml, a dewisodd 10.7% "mwy o hyder".

Dewisodd 15.2% “dim un o’r uchod”.

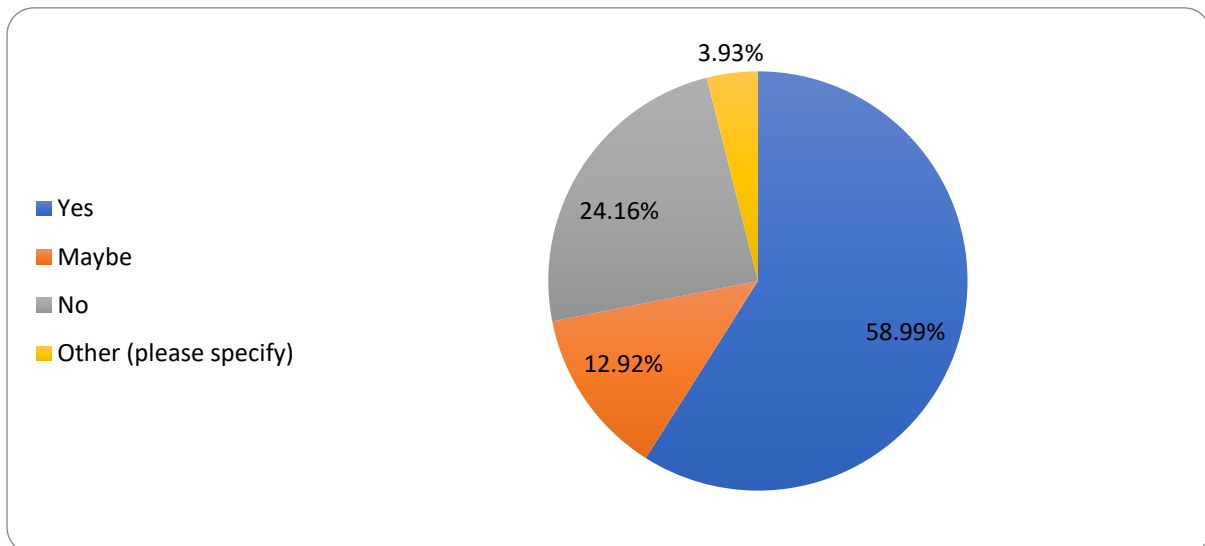

Ffigur 3 - Beth allai eich helpu chi i ddefnyddio'ch Cymraeg yn fwy aml?

Ymhlith yr ymatebion yn yr opsiwn i ysgrifennu atebion eraill oedd “nodi mewn siopau/caffis/bwytai pa gynorthwywyr sy’n siarad Cymraeg”, “mwy o gymorth i wella safon Cymraeg ysgrifenedig” a “mwy o bobl i siarad â nhw”.

4.2.3 A fyddai gyda chi neu rywun rydych chi'n ei adnabod ddiddordeb mewn dysgu Cymraeg neu wella'ch sgiliau/wella'i sgiliau?

Dywedodd mwyafrif amlwg o’r rheiny a oedd wedi ymateb (59%) y byddai gyda nhw neu rywun maen nhw’n ei adnabod ddiddordeb mewn dysgu neu wella sgiliau Cymraeg. Atebodd 13% arall “efallai”.

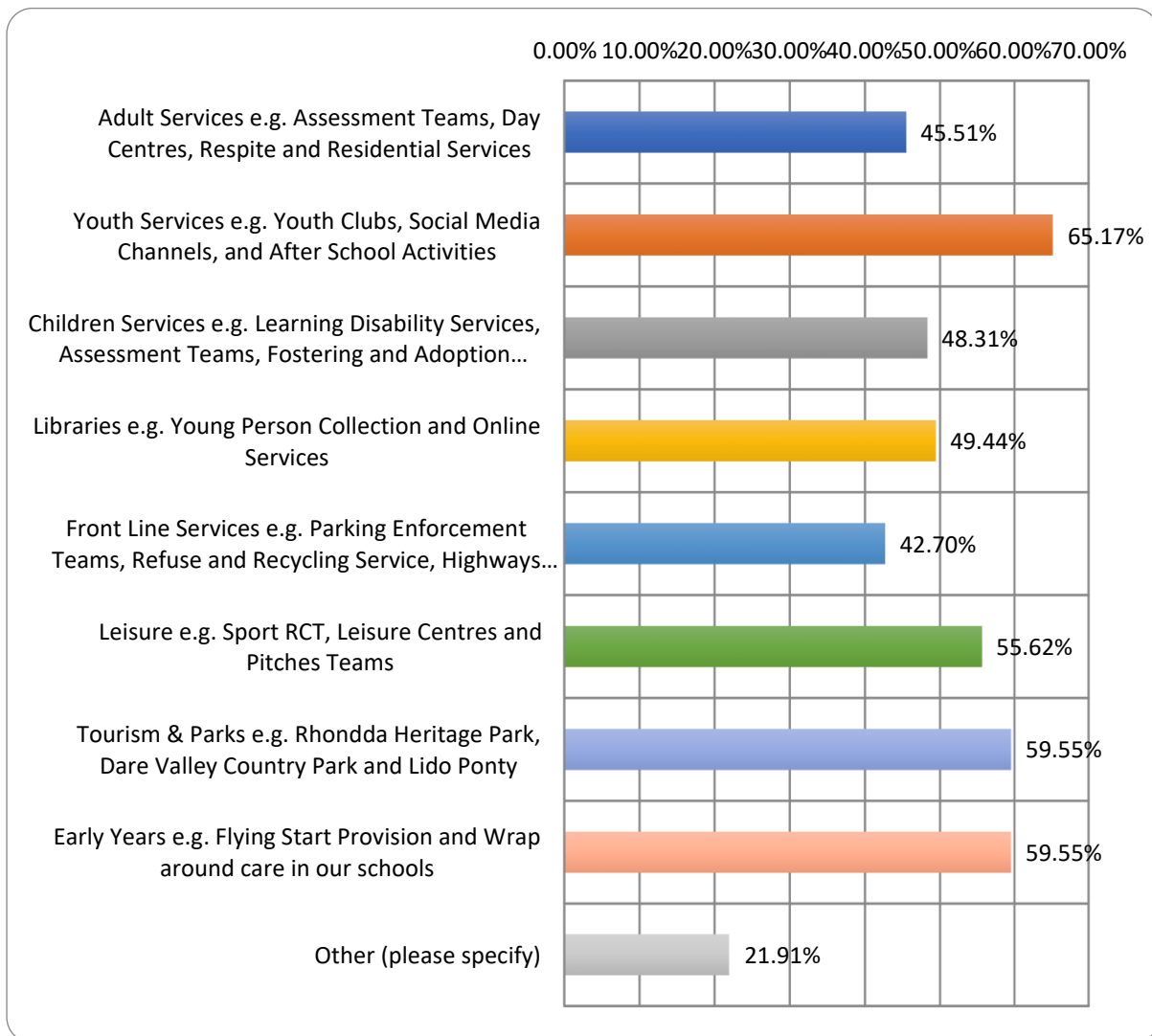

Ffigur 4 - "A fyddai gyda chi neu rywun rydych chi'n ei adnabod ddiddordeb mewn dysgu Cymraeg neu wella'ch sgiliau/wella'i sgiliau?"

Yn yr opsiwn i ysgrifennu ateb eu hunain, dywedodd pob un o’r 7 ymatebydd a ddewisodd “arall” eu bod nhw eisoes yn siarad Cymraeg yn rhugl.

4.2.4 O'r dewisiadau isod, ble hoffech chi weld gwasanaethau Cymraeg ychwanegol yn cael eu darparu?

Nododd 65.2% o'r rheiny a oedd wedi ymateb fod angen rhagor o wasanaethau Cymraeg ar y Gwasanaethau Ieuenctid. Yr adrannau mwyaf poblogaidd wedyn oedd y Blynyddoedd Cynnar a Thwristiaeth a Pharciau, gyda 59.6% yn eu nodi. Hefyd, roedd dros hanner y rheiny a oedd wedi ymateb (55.6%) wedi nodi bod angen rhagor o wasanaethau Cymraeg ym maes Hamdden a Chwaraeon.

Ffigur 5 - "O'r dewisiadau isod, ble hoffech chi weld gwasanaethau Cymraeg ychwanegol yn cael eu darparu?"

Roedd ymatebion gan y rheiny a ddewisodd ysgrifennu eu hateb eu hunain yn yr adran "arall" a'r cwestiwn "A oes adrannau o'r Cyngor rydych chi'n gwybod amdany'n nhw a allai wella eu gwasanaethau Cymraeg?" wedi nodi pryderon ynghylch darpariaeth ysgolion Cymraeg (yn enwedig yng ngogledd Pontypridd), diffyg staff sy'n siarad Cymraeg yn ateb galwadau ffôn ac

arwyddion. Mae nifer o'r rheiny a oedd wedi ymateb hefyd wedi nodi bod angen i bob adran wella.

Roedd mwy nag un o'r rheiny a oedd wedi ymateb (er mai lleiafrif oedden nhw) o'r farn bod gormod o arian ac ymdrech yn cael eu buddsoddi mewn gwasanaethau Cymraeg eisoes.

4.2.5 *Yn seiliedig ar eich ateb blaenorol, pa faes/feysydd gwasanaeth yn RhCT a fyddai'n elwa fwyaf ar y gwasanaethau yma, yn eich barn chi?*

Ymhlith y themâu allweddol yn yr ymatebion i'r cwestiwn yma mae addysg, y Blynyddoedd Cynnar a'r Gwasanaethau Ieuenctid, sy'n awgrymu bod teimlad cryf ymhlith y rheiny a oedd wedi ymateb bod caffael a normaleiddio defnydd o'r Gymraeg yn ystod plentyndod yn holl bwysig. Yn ddaearyddol, yn ôl yr hyn sydd wedi'i nodi yn y sylwadau, mae'r rhan fwyaf o'r Sir â'r potensial i elwa ar gynydd mewn gwasanaethau Cymraeg.

Roedd awgrymiadau eraill yn cynnwys "mae angen i arweinwyr RhCT ddangos diddordeb yn y Gymraeg", "Y Gymraeg ddylai fod yr iaith gyntaf ar y ffôn gydag opsiwn Saesneg", "hyrwyddo diwylliant yn ogystal â'r iaith. Achlysuron Dydd Gŵyl Dewi, Eisteddfodau bach, rhoi cyfle i ysgolion neu glybiau chwaraeon brofi Cymru'n chwarae a chefnogi achlysuron". Roedd yr angen am fannau cymdeithasol gan gynnwys clybiau gwaith cartref, boreau coffi ac ati hefyd wedi'i godi.

4.2.6 *Yn eich barn chi, oes gwell ymwybyddiaeth o'r Gymraeg dros y pum mlynedd diwethaf ac a oes mwy o bobl yn siarad Cymraeg yn ein hardal?*

Mae'r atebion i'r cwestiwn yma yn amrywio'n fawr, o'r cadarnhaol iawn i'r negyddol iawn. Mae'r pwyntiau sydd wedi'u codi yn y sylwadau yn cynnwys "Dydw i ddim yn meddwl bod digon o gyfleoedd i ddefnyddio [Cymraeg] y tu allan i'r ystafell ddosbarth", "mae fy nghymuned leol i'w gweld yn falch o ddefnyddio'r iaith", "mae yna deimlad amlwg yn erbyn y Gymraeg ymhlith rhai sydd angen mynd i'r afael ag ef" ac "oes, mewn cymunedau bach o amgylch yr ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg ac oes mewn perthynas ag oedolion sy'n dysgu".

4.2.7 *Yn eich barn chi, sut y gallwn ni gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn Rhondda Cynon Taf?*

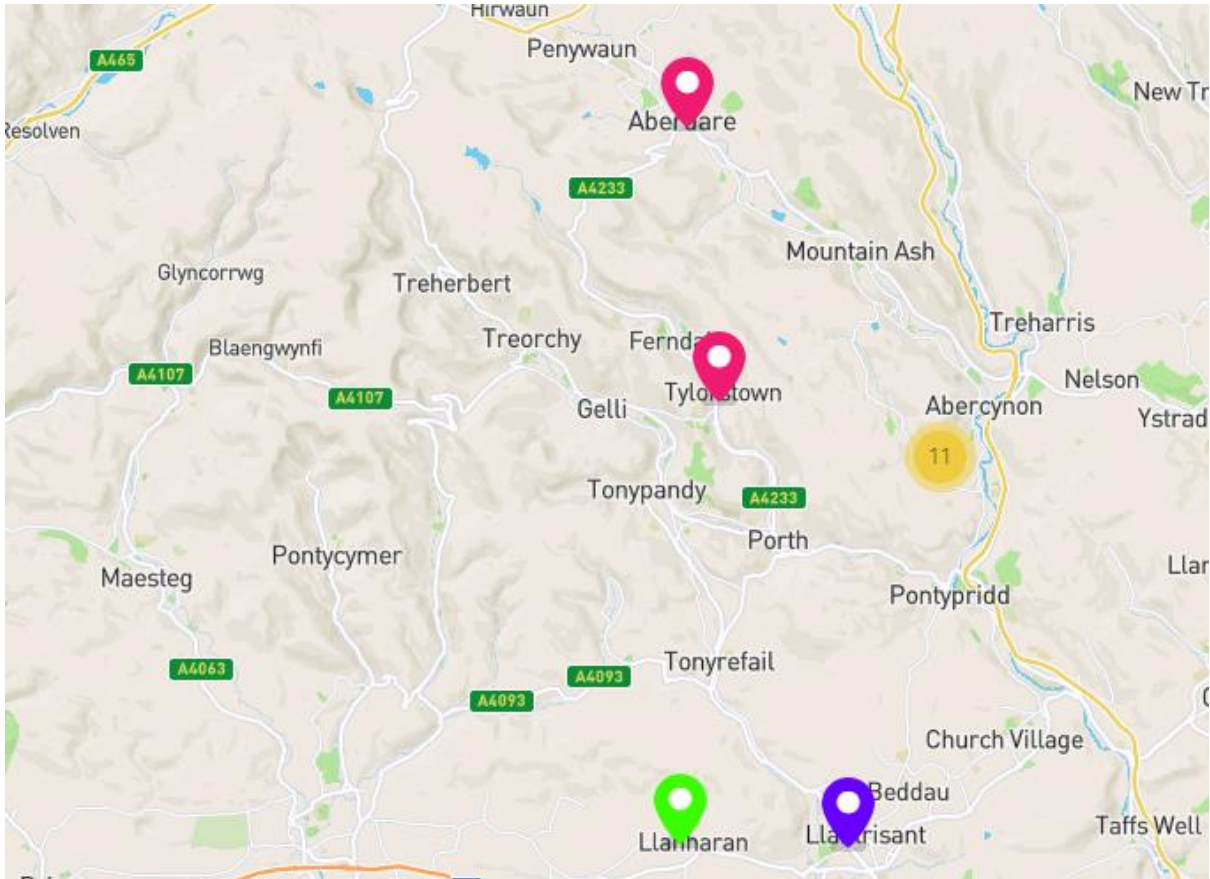
Mae'r themâu allweddol yn yr ymatebion i'r cwestiwn yma yn cynnwys dysgu Cymraeg am ddim neu am bris rhad, gwneud y Gymraeg yn ddewis diodyn ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, ysgolion mewn ardaloedd lleol i leihau gofynion teithio, y Gymraeg mewn siopau a chaffis, cyrsiau a chefnogaeth i rieni disgyblion ysgolion cyfrwng Cymraeg a phwysigrwydd gwreiddio'r Gymraeg mewn mannau a gweithgareddau cymunedol.

Roedd nifer o awgrymiadau am gynllun bathodynnau i annog staff ac ymwelwyr mewn siopau, caffis, ac ati i ddefnyddio'r Gymraeg wrth sgwrsio.

Mae Atodiad 1 yn cynnwys yr holl ymatebion i'r arolwg a ddaeth i law ar wefannau Let's Talk a Dewch i Siarad RhCT.

Map Rhyngweithiol:

- 4.3 Roedd y map rhyngweithiol yn galluogi'r rheiny a oedd wedi ymateb i osod pin ar fap o'r ardal, yn ogystal â rhoi sylw. Y cwestiwn ar gyfer y map yma oedd "*Ble yn Rhondda Cynon Taf hoffech chi weld rhagor o wasanaethau Cymraeg?*".
- 4.4 Roedd 14 o ymatebion ac 15 o binnau ar ochr Let's Talk y wefan, a dim un ar yr ochr Dewch i Siarad RhCT. Mae Ffigur 5 yn dangos dosbarthiad y pinnau, gyda'r mwyafrif (11) yn ardal Pontypridd/Ynys-y-bwl. **Mae'r ymatebion cysylltiedig i'w gweld yn Atodiad 2.**
- 4.5 Mae'r mwyafrif o'r ymatebion yn ymwneud ag addysg Gymraeg a darpariaeth ysgolion Cymraeg, yn enwedig cau cyfleusterau cynradd Cymraeg ym Mhontypridd.

Ffigur 6 – “Ble yn Rhondda Cynon Taf hoffech chi weld rhagor o wasanaethau Cymraeg?”

